

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-1152/2023. számú ügyben
a Tolna Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet látogatásával
összefüggésben
(Előzmény ügy: AJB-462/2022.)

*Előadó: dr. Sárközy István
dr. Mézes Norbert
Tóthné Kiss Klaudia*

Érintett szerv: Tolna Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet

2023.

**Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
Jelentése
az AJB-1152/2023. számú ügyben**

Előadó: dr. Sárközy István

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus 2021. október 13-án a Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe¹ látogatott (a továbbiakban: Intézet). A vizsgálat fókuszpontjában a járvány terjedésének megelőzésével kapcsolatban tett intézkedések, a megfelelő védőfelszerelések, a fogvatartottak és a személyi állomány tagjainak egészségügyi és pszichológiai ellátása és a látogatófogadás elmaradását kompenzáló kapcsolattartási lehetőségek álltak.

A vizsgálat időpontjában 97 fogvatartott volt elhelyezve az Intézetben, a telítettség 97%-os volt. A látogatáskor nem volt COVID-fertőzött az Intézetben. A fogvatartottak közül az első oltást 116 fő, a második oltást 91 fő, a harmadik oltást összesen 17 fő kapta meg. A személyi állomány mintegy 79%-a be volt oltva.

A fogvatartottakat 1-12 férőhelyes zárkákban helyezték el. A fűtés és melegvíz-ellátás biztosított volt a zárkákban.

A külföldi fogvatartottak sérelmezték, hogy nem tudtak érdemben kommunikálni a személyi állomány tagjaival, ezért más fogvatartottak segítségét kérték a tolmácsoláshoz. Többen emiatt inkább nem is mondták el a gondjukat, nehogy a tolmácsoló fogvatartott tudomást szerezzen a problémáikról.

A fogvatartottak többsége a Skype-os kapcsolattartást vette igénybe. A másik legnépszerűbb kapcsolattartási forma a telefonhívás volt. A letéti pénzzel nem rendelkező fogvatartottak számára az Intézet havonta 3x5 perc telefonálási lehetőséget biztosított. A látogatófogadások száma rendkívül alacsony volt.

A biztonsági osztályon tapasztalható munkaerőhiány miatt az egészségügyi osztály dolgozói arról számoltak be, hogy alkalmanként biztonsági feladatokat (pl. ruházátvizsgálat) kellett végrehajtaniuk. Negatívan befolyásolja az egészségügyi személyzet és a fogvatartottak közötti bizalmi viszonyt, ha az egészségügyi személyzet biztonsági feladatokat lát el.

1. Az eljárás megindulása

Magyarországon a 2011. évi CXLI. törvény hirdette ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése által 2002. december 18-án elfogadott, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvét (a továbbiakban: Jegyzőkönyv). A Jegyzőkönyv 1. cikke szerint annak célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.

A Jegyzőkönyv 3. cikke alapján minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (nemzeti megelőző mechanizmus, a

¹ Az Alaptörvény 11. módosítása értelmében 2023. január 1-jétől a bv. intézet neve Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetről Tolna Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetre módosult.

továbbiakban: NMM) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

A Jegyzőkönyv 4. cikke értelmében minden részes állam köteles lehetővé tenni a látogatásokat a joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely helyen, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól (fogvatartási helyek). Az NMM látogatásainak célja az, hogy szükség esetén megerősítsék az említett személyek védelmét a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetésekkel szemben.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként az alapvető jogok biztosa jár el, aki a feladatának teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszasság hiányában is rendszeresen vizsgálja.²

1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

2020. március 11-én A Kormány az élet- és vagyónbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány (COVID-19) következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki³ és kijárási korlátozást vezetett be⁴.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2020. március 15-én adta ki a COVID-19 járvány bőrtönökben és más fogvatartási helyeken történő megelőzésére és kezelésére vonatkozó időközi ajánlását⁵, amelynek értelmében a fogvatartási helyek a fogvatartottak hosszú idejű elhelyezése és szoros közelsége miatt a fertőzés kiindulópontjai lehetnek. A fogvatartottak egészségének fenntartása közegészségügyi szempontból is kiemelt fontossággal bír.

A Kormány 2020. április 5-én kihirdetett rendelete⁶ értelmében a rendelet hatálybalépésétől nem voltak engedélyezhetők a bv. intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák és a rendkívüli eltávozások. A 3. § (7) bekezdés b) pontja alapján egy vagy több bv. intézet tekintetében a látogató fogadása korlátozható volt, ha a járványügyi rendelkezések megtartása másként nem volt biztosítható.

2020. június 18-ától a 2020. évi LVIII. törvény⁷ 237. § (4) bek. b) pontja értelmében a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a járványügyi intézkedésre vagy az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő más okra figyelemmel korlátozhatta a bv. intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák engedélyezését.

A fenti rendelkezések miatt a fogvatartottak a látogatás idején nem hagyhatták el a bv. intézetet és látogatót sem fogadhattak.

² Lásd az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 39/A. §-át, valamint a 39/B. § (1) bekezdését.

³ 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről.

⁴ 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról.

⁵ Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention: Interim Guidance, 15 March 2020. WHO (2020) 1. o. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/336525/WHO-EURO-2020-1405-41155-55954-eng.pdf>

⁶ Ld. a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (6) bekezdését.

⁷ A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készütségről.

A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesítésétől a nemzet létét fenyegető különleges körülmények vagy szükségállapot/veszélyhelyzet esetén sem lehet eltérni⁸.

A Kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzési albizottság (a továbbiakban: SPT) 2020. április 7-én a koronavírus-járvánnyal összefüggő tanácsa⁹ (a továbbiakban: SPT Tanács) szerint a szabadságuktól megfosztott emberek különösen sérülékeny csoportot képeznek, egyrészt a fogvatartásuk természetéből fakadóan, másrészt kevesebb lehetőségük van a koronavírussal szembeni megelőző intézkedések megtételére¹⁰.

Az SPT Tanács 6. pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmusok szabadon határozhatják meg, hogy a járványhelyzet okozta kihívásokra milyen módon reagálnak, szem előtt tartva a vonatkozó nemzeti jogszabályok rendelkezéseit. A testület ugyanakkor kiemelte¹¹, hogy a közegészségügyi intézkedések miatti korlátozások növelhetik a rossz bánásmód kockázatát, de nem okozhatják a megelőző jellegű látogatások szünetelését. **Az SPT szerint a nemzeti megelőző mechanizmusoknak a koronavírus-járvány ideje alatt is gyakorolniuk kell a látogatással összefüggő hatáskörüket¹².** A látogatások során figyelemmel kell lenni a „ne árts” alapelvre, azaz a látogatásokat úgy kell megszervezni, hogy azok ne jelentsenek veszélyt a fogvatartottak és az NMM munkatársainak egészségére¹³.

Az SPT 2021. június 10-én egy újabb dokumentumot adott ki „A COVID-19 időszak alatt folytatott helyszíni vizsgálatok protokollja az NMM-ek számára” címmel¹⁴. Az SPT továbbra is bátorította az NMM-eket, hogy biztonságos és hatékony módon folytassák vagy kezdjék újra a helyszíni vizsgálatokat¹⁵. Célszerű, hogy a látogatások tervezése során az NMM-ek előre határozzák meg az ellenőrzés fókuszpontját, hogy csökkentsék a fogvatartási helyen töltött időt¹⁶, ezzel is a lehető legkisebbre szorítva a megfertőződés veszélyét.

A bv. intézeti zárt közegben különösen fontosak a koronavírus-fertőzés megelőzése érdekében tett intézkedések, a látogatás ezeket az SPT Tanácsokat is szem előtt tartva vizsgálta.

A Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmus feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket szabadon kiválaszthatja. Az említett jogkör alapján, az alapvető jogok biztosa a nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljárva 2021. október 13-án a Tolna Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetben tett látogatást.

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikke értelmében fogvatartási helynek minősül bármely olyan hely, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól. Ugyanezen cikk 2. pontja szerint a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent,

⁸ Ld. a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendelet 2. cikk 2. pontját és az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről szóló 1976. évi 8. törvényerejű rendelet 4. és 7. cikkét.

⁹ Advice of the Subcommittee to States parties and national preventive mechanisms relating to the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. CAT/OP/10. <https://undocs.org/CAT/OP/10>

¹⁰ SPT Tanács 2. pont.

¹¹ SPT Tanács 7. pont.

¹² SPT Tanács 11. pont.

¹³ SPT Tanács 14. pont.

¹⁴ *Protocol for national preventive mechanisms undertaking on-site visits during the coronavirus disease (COVID-19) pandemic* (CAT/OP/11), (a továbbiakban: SPT Protokoll)

¹⁵ SPT Protokoll 2. pont

¹⁶ SPT Protokoll 12. pont

valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

Az Intézet a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helynek minősül, ezért az NMM vizsgálati hatásköre fennáll.

1.3. Az érintett alapvető jogok

- A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma: „Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani.” [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés]
- Az egyenlő bánásmód követelménye: „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés]
- A testi és lelki egészséghez való jog: „Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.” [Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdés]

1.4. Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.)
- 2020. évi LVIII. törvény a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről
- A kijárási korlátozásról szóló 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet
- A veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet
- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól [a továbbiakban: 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet]

Nemzetközi források

- Advice of the Subcommittee to States parties and national preventive mechanisms relating to the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. (CAT/OP/10); a továbbiakban: SPT Tanács
- SPT Protocol for national preventive mechanisms undertaking on-site visits during the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. (CAT/OP/11); a továbbiakban: SPT Protokoll
- Follow-up advice of the Subcommittee to States parties and national preventive mechanisms relating to the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. (CAT/OP/12)
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Európai Börtönszabályokról szóló Rec(2006)2 számú ajánlása (a továbbiakban: Európai Börtönszabályok)
- A Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (a továbbiakban: CPT) 21. általános jelentése [CPT/Inf (2011)28]
- A CPT 11. általános jelentése [CPT/Inf (2001) 16]

1.5. A látogatás célja

A koronavírus-járványra tekintettel a látogatás fókuszpontja a következő szempontok ellenőrzésére terjedt ki:

- a járvány terjedésének megelőzésével kapcsolatban tett intézkedések,
- a megfelelő védőfelszerelés és személyes higiéné biztosítása a személyi állomány és a fogvatartottak számára,
- az egészségügyi és pszichológiai ellátás biztosítása a fogvatartottak és a dolgozók számára,
- a látogatófogadás hiányát kompenzáló kapcsolattartási lehetőségek.

A látogatócsoport csak a legszükségesebb ideig és megfelelő védőruházatban tartózkodott az Intézet területén, hogy a legkisebbre szorítsa a fertőzésveszélyt és ne veszélyeztesse sem az NMM munkatársai, sem a bv. intézetben lévő fogvatartottak és az ott dolgozók egészségét.

1.6. A látogatás módszere

Az NMM látogatásainak célja a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódok vagy büntetések megelőzése.

Az Ajbt. 39/B. § (2) bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus – a 21. § (1) bekezdésében foglaltak mellett – a vizsgálata során adatokat, felvilágosítást és iratmásokat kérhet a vizsgált hatóságtól a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről, valamint a fogvatartási helyeken lévő, szabadságuktól megfosztott személyek számáról, a velük való bánásmódról és fogva tartásuk körülményeiről. Az Ajbt. 39/B. § (3) bekezdése szerint a helyszíni ellenőrzés során a nemzeti megelőző mechanizmus

- a fogvatartási helyekre és a vizsgált hatóság egyéb helyiségeibe korlátozás nélkül beléphet,
- a fogvatartási helyek számára és földrajzi helyére, valamint a fogvatartási helyeken lévő, szabadságuktól megfosztott személyek számára, a velük való bánásmódra és fogva tartásuk körülményeire vonatkozó összes iratba korlátozás nélkül betekinthes, azokról kivonatot és másolatot készíthet,
- a vizsgált hatóság munkatársát és a szabadságától megfosztott személyt, valamint bármely ott tartózkodó személyt meghallgathat.

Az Intézet látogatása során a látogatócsoport tagjai a vezetőség tagjaival és a fogvatartottakkal interjúkat készítettek. Megtekintették az Intézet zárkáinak állapotát, fényképfelvételeket készítettek és betekintettek a vonatkozó iratokba.

1.7. Szankció tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

A látogatás résztvevői: dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa
 dr. Mézes Norbert, jogász
 dr. Sárközy István, jogász
 Tóthné Kiss Klaudia, pszichológus

A látogatás időpontja: 2021. október 13.

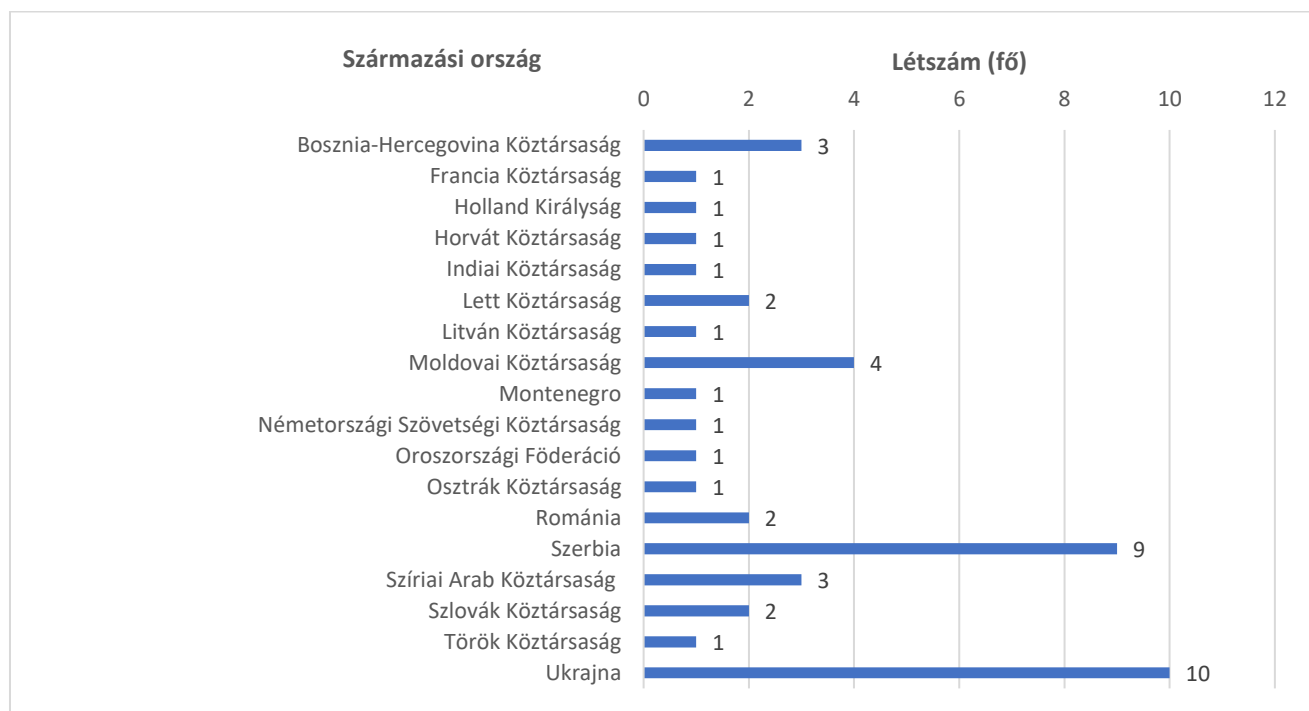
2. Tényállás és megállapítások

2.1. Létszámadatok

1895-ben Wagner Gyula tervezte az épületet 145 férőhellyel, amely az igazságügyi palota része volt. Annak idején a városban elsőként itt volt forró vizes központi fűtés, villany- és hálózati vízellátás.

A 100 fő befogadóképességű Intézetben a látogatáskor 97 fogvatartott volt elhelyezve (ebből 85 férfi és 12 nő; 80 fő letartóztatott, 13 fő elítélt, 4 fő elzárásban lévő), ami 97%-os telítettséget jelentett. Éves szinten az Intézet átlagos telítettsége 91 fő volt (91%-os telítettség). A látogatás idején 45 külföldi fogvatartott tartózkodott az Intézetben, ami a látogatás napján jelen lévő fogvatartottak mintegy felét – 46%-át – tette ki.

A külföldi fogvatartottak származási ország szerinti megoszlását az alábbi táblázat foglalja össze.

Az Intézet telítettségének alakulását az alábbi táblázat szemlélteti.

	2019	2020	2021
Telítettség, %-ban	114	111	91

A parancsnok tájékoztatása szerint 2020. augusztus óta az Intézetben nem fordult elő túltelítettség.

A látogatás időpontjában a személyi állomány 96 álláshelyéből 87 volt betöltve. A vezetőség tapasztalata szerint a fegyveres biztonsági őrseg (FBŐ) tagjainak fluktuációja volt a legjellemzőbb.

	2019	2020	2021
Távozók száma (fő)	14	14	12
Felvettek száma (fő)	11	19	9

2.2. Beruházások és fejlesztések az Intézetben

2019-ben újították fel az intézeti konyhát, a közösségi helyiségeket és a zárkákat. Az Intézet tetőterében kialakult tűz miatt a tetőteret teljesen fel kellett újítani, amely során kialakításra került a személyi állomány öltözője új szekrényekkel és zuhanyzóhelyiségekkel. A tetőterben egy előadótermet is berendeztek, ahol a személyi állomány oktatását lehet megtartani.

Az Intézet vezetősége kifejtette, hogy befejeződött az ún. BIP-2 biztonságtechnikai fejlesztés is. Új irodahelyiségek, szolgálati helyek kialakítására és a fogorvosi rendelő átalakítására (új fogorvosi szék) is sor került. Folyamatban volt további öltözők és a rácsok, korlátok festése. A jövőbeli felújítási tervek között szerepelt a személyi állomány sporteszközeinek pótlása, az épülethomlokzat felújítása, az aggregátor cseréje és a fogvatartotti fürdők felújítása. 2021. szeptember 30-áig az Intézetben befejeződtek a festési munkálatok.

2.2. COVID-helyzet

A látogatás napján 16 fő volt COVID-19 miatti egészségügyi karanténban, nem volt pozitív eset.

A koronavírus-fertőzés megelőzése érdekében az újonnan érkezett fogvatartottak 14 napot töltöttek elkülönítésben az Intézet 20-28-as zárkáiban. Lehetőség szerint egyszemélyes elhelyezésben voltak a fogvatartottak, de ha többen érkeztek, akkor közös elhelyezéssel oldották meg a karantént. A főápoló elmondta, hogy a befogadásra elkülönített fogvatartottaknál napi két alkalommal végeztek fertőtlenítő takarítást.

A megkérdezett fogvatartottak megerősítették, hogy 14 napot töltöttek egészségügyi elkülönítésben a befogadás után.

A személyi állomány és a fogvatartottak körében regisztrált megbetegedések és oltások számát az alábbi táblázat foglalja össze.

	Megbetegedések száma	Oltások száma
Személyi állomány	25	65
Fogvatartottak	13	220

Összesen 873 mintavétel történt, senki sem szorult kórházi ápolásra. Az Intézet 30 napot meghaladó védőfelszerelés-tartalékkal rendelkezett.

A fogvatartottak közül az első oltást 116 fő, a második oltást 91 fő, a harmadik oltást összesen 17 fő kapta meg. Az Intézet jó kapcsolatot ápolt a kormányhivatallal és törekedtek arra, hogy minden fogvatartott számára beszerezzék az általa kért oltást – mondta a parancsnok.

Az Intézetben tartózkodó fogvatartottak 80%-a volt beoltva a látogatás időpontjában. A 65 év feletti fogvatartottak és a krónikus betegek az oltás felvételekor elsőbbséget élveztek.

A kondicionálóterem használata a védettségi igazolvány meglétéhez volt kötve, így ez egyfajta ösztönzés volt a fogvatartottak számára, hogy felvegyék az oltást. A vakcina felvételét ösztönözte továbbá az is, hogy a látogatófogadás egyik feltétele volt az oltás megléte.

A megkérdezett fogvatartottak közül már többen felvették a második oltást, de volt, aki a mellékhatások – tudomásuk szerint meddőség és vérnyomásproblémák – miatt nem kérte.

A személyi állomány tagjainak mintegy 79%-a volt beoltva a látogatás időpontjában.

2021 augusztusától már nem kellett kesztyűt hordaniuk a fogvatartottaknak. A látogatás idején napi két alkalommal kaptak tiszta maszkot a fogvatartottak. Kedden és csütörtökön osztottak fertőtlenítőt számukra. A megkérdezett fogvatartottak szerint a személyi állomány tagjai maszkot viseltek.

A főápoló elmondta, hogy ha egy fogvatartotton COVID-fertőzés tüneteit észlelték és nem volt életveszélyes az állapota, az elkülönítésre szolgáló zárkába helyezték el, ahová az egészségügyi személyzet csak teljes védőfelszerelésben léphettek be. Ha a beteg állapota súlyosbodott volna, mentőt hívtak volna hozzá.

A szakellátásra szoruló fogvatartottakat a megyei Balassa János Kórházba szállították, amellyel jó kapcsolatot ápolt az Intézet.

Azt a fogvatartottat helyezik újból egészségügyi elkülönítésbe, aki 6 órát meghaladóan tartózkodott az Intézetten kívül. Negatív COVID-teszt esetén a fogvatartott újra zárkába helyezhető volt.

A koronavírus-járvány megelőzése érdekében tett intézkedésekkel kapcsolatban a látogatás nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszásságra utaló körülményt.

2.3. Beléptetés

Az Intézetbe belépő személyek testhőmérsékletét megmérték belépés előtt és egy kérdéssorra adott válaszok alapján határozták meg, hogy a személy veszélyt jelenthet-e a közösségre.

Ha a személyi állomány egy tagja betegség tüneteit észlelte magán, otthon maradt és a házi orvosnak jelentette. A bv. intézet végezte el a koronavírus-fertőzés gyanús személyek tesztelését.

Az Intézetbe szállított fogvatartottak 14 napra karanténba kerültek, amelynek során minden gyógyszerosztáskor megmérték a testhőmérsékletüket. Lehetőség szerint egyszemélyes elhelyezésben voltak a fogvatartottak a betegszobában vagy a fertőző betegek elkülönítésére szolgáló szobában. Mindkét helyiségben volt zuhanyzó és televízió. Amennyiben egy fogvatartott teszthe pozitív eredményt mutatott, átszállították a Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Központba (a továbbiakban: BVEK).

A konyhán dolgozó fogvatartottak testhőmérsékletét is minden nap megmérték munkába lépés előtt, és felhívták a figyelmüket, ha betegség tüneteit észlelik magukon, azonnal jelezzék.

A teljes Intézetet havonta fertőtlenítették, a fogvatartottak napi rendszerességgel takarították a zárkákat és a körleteket.

2.4. Fogvatartottak tájékoztatása

A fogvatartottakat a zártláncú TV-hálózat adásaiban, a faliújságokra kihelyezett információs anyagok segítségével, a csoportfoglalkozásokon a nevelők szóban és a fogvatartotti fórumon a parancsnok és a főápoló tájékoztatták a vírushelyzettel kapcsolatos tudnivalókról.

A parancsnok tapasztalata szerint nem változott a fogvatartottak fegyelmi helyzete a vírus megjelenésével. A fogvatartottak tisztelettudóan viselkedtek, nem volt szükség fegyelmi eljárás indítására. Kisebbségi kihágások ugyan előfordultak, de általában szóbeli figyelmeztetéssel megoldódtak a problémák.

2.5. A fogvatartottak előállításának és szállítása

A COVID miatt újra kellett gondolni a fogvatartottak szállítását és előállítását. A koronavírus-járvány időszaka alatt a körszállítás szünetelt, lényegében csak célszállítások történtek. A külső előállítások száma jelentősen csökkent, ezeket távtárgyalások és távmeghallgatások váltották fel¹⁷.

Míg 2019-ben mindössze 78 alkalommal volt távmeghallgatás, 2020-ban 179, 2021-ben 208 esetben használták ezt a kommunikációs lehetőséget.

Az Intézet csak célszállítást végzett a COVID miatt, jellemzően a bajai járásbírósról történtek az előállítások. A törvényszék aktívan élt távtárgyalások tartásával. 2019-ben csak 78 esetben, 2020-ban már 179 és 2021-ben 208 fő esetében tartottak távtárgyalást.

2.6. Elhelyezési körülmények, bánásmód, panaszmechanizmus

Az Intézet első emeletén letartóztatottak és börtön végrehajtási fokozatú körletek, a második emeleten börtön fokozatú körlet található. A fogvatartottakat 1, 6, 7, 11 vagy 12 férőhelyes zárkákban helyezték el, mindegyikben volt televízió.

A zárkákban nem volt meleg víz, de a fogvatartottak vízfóralót bérelhettek vagy a sajátjukat használhatták. A női és a dolgozó fogvatartottak minden nap, a többi fogvatartott heti 5 alkalommal fürödhetett. A melegvíz-ellátás folyamatos volt a felszerelt napkollektoroknak köszönhetően.

A női fogvatartottak elmondták, hogy minden nap fürödhetek és meleg víz is volt. Hozzáadték, hogy a hajszárításra lenne lehetőség, de az Intézet vezetősége nem engedélyezte azt. A fogvatartottak félték, hogy hajmosás után megfáznak, amíg a fürdőből a zárkába érnek vizes hajjal.

Az Alaptörvény XX. cikkében foglalt testi és lelki egészséghez való jog érvényesülését veszélyezteti, ha a fogvatartottak számára – különösen a téli időszakban – nincs biztosítva számukra a hajszárítás lehetősége.

Hajfestésre évi két alkalommal volt lehetőség. Női higiénés termékeket havonta lehetett kérni, tampon vagy eü. betétet kaptak. Tisztasági csomagot (fogkefe, WC papír, sampon, tusfürdő, szappan) is biztosított az Intézet annak, aki kért, de inkább a kiétközés során vásároltak az igényeiknek megfelelő termékeket.

A 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1) bekezdése szerint a zárkában vagy a lakóhelyiségben – ideértve a kórtermet is – elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre 6 m³ köbméter légtér és egyéni elhelyezés esetén legalább 6, közösen elhelyezett elítéltek esetén személyenként legalább 4 m² négyzetméter élettér jusson.

Az NMM rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján megállapítható, hogy három zárka esetében **nem teljesültek a megfelelő nagyságú élettérre vonatkozó jogszabályi előírások**. Az egyik egy 1 fő elhelyezésére szolgáló, 5,74 m² élettérrel rendelkező szállítózárká, a másik egy 1 fő elhelyezésére alkalmas 4 m²-es „dühöngő”, a harmadik egy 1 fő elhelyezését biztosító, 5,63 m² élettérű zárka.

¹⁷ A Tolna Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet 2020. évi értékelő jelentése, a továbbiakban: „Önértékelő jelentés (2020)” 8. o.

Az NMM álláspontja szerint a **zárkák mérete** ugyan **elmarad** a jogszabályban és a nemzetközi standardekben meghatározottaktól, de azok **mérete annyival nem kisebb, hogy elérje a megalázó bánásmód szintjét.**

Az Intézetben kéthetente kártevőirtást végeztek. A fogvatartottak és a személyi állomány tagjainak sem volt tudomása kártevők előfordulásáról.

Az NMM látogatás idején már megkapták a fogvatartottak a téli ruházatukat és a zárkákban volt fűtés.

A megkérdezett fogvatartottak tudták, hogy a nevelőnek leadott kérelmi lapon jelezhetik, ha problémájuk van. Ugyanígy kérelmi lapon jelezhették, ha a pszichológussal akartak beszélni, de többen nem érezték ennek szükségét. A problémákat a jogi képviselőjüknek is jelezhették, akivel személyesen vagy telefonon tudták tartani a kapcsolatot.

Az NMM az Intézet vezetőségétől azzal kapcsolatban kért tájékoztatást, hogy a külföldi fogvatartottak miként tudták gyakorolni a panasztételi jogukat. A vezetőség elmondta, hogy minden külföldi fogvatartottat nyilatkoztatnak a befogadásnál, hogy kéri-e az illetékes konzulátus értesítését. Az Intézetben történt már konzulátusi ellenőrzés, de nem tárt fel visszásságot. A parancsnok hozzátette, hogy az intézeti lelkésszel ukrán, a pszichológussal angol és több nevelővel német nyelven tudnak kommunikálni a fogvatartottak. A külföldi fogvatartottakkal való kommunikációhoz olasz és román tolmácsot kellett igényelni a legtöbbször.

A megkérdezett külföldi fogvatartottak arról számoltak be, hogy a személyi állomány tagjai emberi hangnemben bántak velük, segítőkészek voltak. Az örökkel románul, angolul, németül értettek szót. Elmondásuk szerint az Intézetben „kicsi magyarul” is megtanultak. Voltak azonban olyanok is, akik „kézzel-lábbal” tudtak csak kommunikálni a személyi állomány tagjaival. A kommunikációs nehézségek miatt nem tudtak mindent megbeszélni az örökkel, akik csak azt mondták, hogy „nem tudom”. A külföldi fogvatartottak elmondták, hogy a többi fogvatartott segítségét szokták igénybe venni a fordításhoz, de pont emiatt nem szívesen mondták el a problémáikat, mert kényelmetlennek érezték, hogy a másik fogvatartott így tudomást szerzett a gondjaikról.

Az Alaptörvény III. cikkében kifejtett megalázó bánásmód tilalmába ütközik, ha a fogvatartottak nem tudnak érdemben kommunikálni a személyi állomány tagjaival és emiatt más fogvatartottak segítségét kell igénybe venni a tolmácsoláshoz.

A látogatás idején sem fegyelmi, sem biztonsági elkülönítésben nem volt fogvatartott.

2.7. Kapcsolattartás

2021. július 1-je óta egy 18 év feletti, védettségi igazolvánnyal rendelkező személy látogathatta meg fogvatartott hozzátartozóját szájmaszkban, 30 perc időtartamban. Augusztus 1-jétől már egy gyermek is csatlakozhatott a felnőtt hozzátartozóhoz a látogatófogadáskor. A romló járványügyi körülmények miatt november 8-tól ismét ideiglenesen szünetelt a látogatófogadás a bv. intézetekben¹⁸.

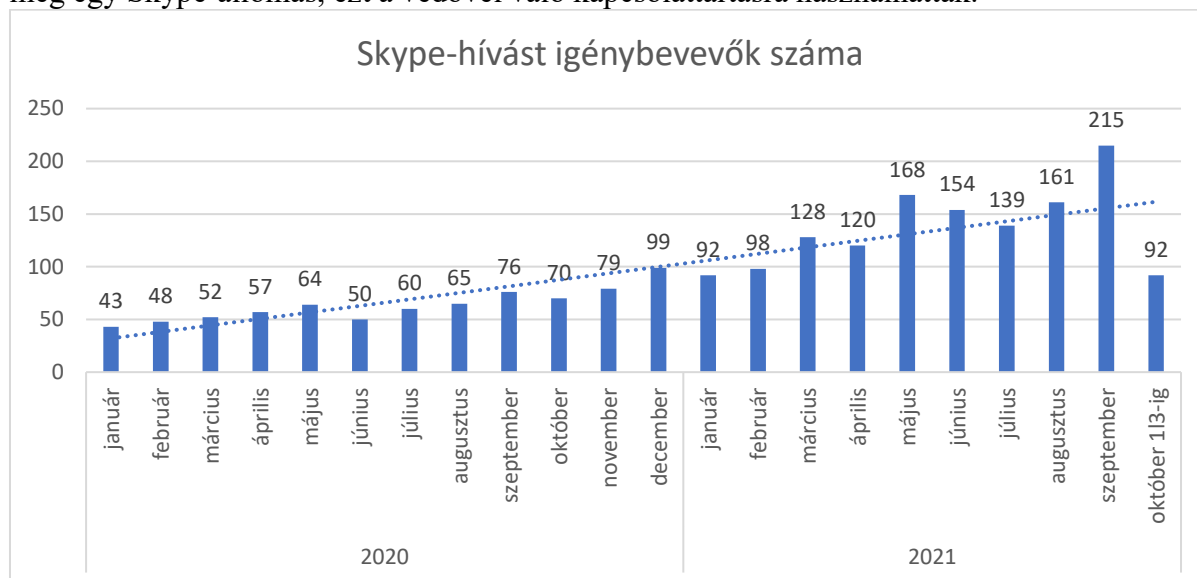
A parancsnok elmondta, hogy a látogatófogadás továbbra sem örvendett akkora népszerűségnek a fogvatartottak körében, mint a Skype. 2021 októberében 1 fő igényelte a látogatófogadást és további egy fő jelezte igényét. A fogvatartottak levelet küldhettek, fogadhattak: naponta 4-5 levelet tartottak iratkaranténban, mielőtt a fogvatartottaknak kiosztották azokat.

A külföldi fogvatartottak körében is a Skype-hívás volt a meghatározó. Elmondták, hogy minden héten használhatták a Skype-ot és emellett 90 percet telefonálhattak is. A Skype-hívások során a „tényleges hívási időt” számolták, azaz ha valaki nem tudott kapcsolódni

¹⁸ <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/4564>

valamiért, azt nem vonták le az idejéből. A telefonhívások percdíját a fogvatartottak sokallták. Volt olyan külföldi fogvatartott, aki levélben tartotta a kapcsolatot a családjával.

A megkérdezett fogvatartottak leginkább Skype-on és telefonon tartották a kapcsolatot a hozzátartozóikkal. Az Intézetben 3 Skype-állomás volt, ahol az előre meghatározott ütemterv szerint minden fogvatartott heti egy alkalommal használhatta a Skype-ot. Munkanapokon és hétvégén is biztosították a Skype-olási lehetőséget. Emellett a családi beszélőhelyiségben volt még egy Skype-állomás, ezt a védővel való kapcsolattartásra használhatták.

A letéti pénzzel nem rendelkező fogvatartottak számára az Intézet biztosította a havi 3x5 perc telefonálási lehetőséget. A térítésmentes hívást igénybevevő fogvatartottak számát az alábbi táblázat mutatja be.

A fogvatartottak elenyésző száma, 1-4%-a élt a látogatófogadás lehetőségével. Az NMM látogatása előtti napon 1 fő fogadott látogatót és további 1 fő jelezte látogatófogadási igényét. A parancsnok tapasztalata szerint a fogvatartottak azért választották inkább a Skype-os kapcsolattartást, mert így több alkalommal és több személlyel is tudtak beszélni, egy kis betekintést is kaphattak az otthonukba, amit a látogatófogadás nem biztosított.

Az Intézetben a 2021. évben lebonyolított látogatófogadások száma		
2021.	fogvatartottak száma	alkalmak száma
augusztus	3	3
szeptember	4	4
október	1	1

A kapcsolattartással összefüggésben a vizsgálat nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.

2.8. Fogvatartotti programok, foglalkoztatás

A járványidőszak alatt szüneteltek a nagycsoportos foglalkozások, helyette kis létszámú csoportokban tartottak foglalkozást a nevelők, a lelkész és az EFOP-programfelelősök. A koronavírus miatt a külső szervezetekkel, egyesületekkel, egyházakkal végzett közös tevékenységek minimálisra csökkentek¹⁹.

A fogvatartottak társasjátékokkal tölthették el szabadidejüket a zárkában. Augusztus 20-án kenyérszentelés, mindenszentekkor pedig megemlékezést szerveztek a fogvatartottak számára. A könyvtárból több, mint 6100 könyvből kölcsönözhettek az olvasni vágyó fogvatartottak²⁰. Egy spanyol fogvatartott oktatta társait spanyol nyelvből, 15-20 főt.

A lelkész csoportfoglalkozásokat tartott a női és férfi fogvatartottak számára, a zárkán és a kultúrteremben egyaránt. A fogvatartottak körében népszerű volt, mivel több nyelven (orosz, ukrán, szerb) beszélt, és nemcsak vallási témájú foglalkozásokat tartott, hanem ünnepekre is műsorral készítette fel a fogvatartottakat.

A megkérdezett fogvatartottak elmondták, hogy minden nap kivitték őket 1 órára a szabad levegőre sétálni. A személyi állomány tagjai szerint esőben vagy kánikula idején inkább a zárkájukban maradtak a fogvatartottak. A hőségriadó idején párapaput állítottak fel a sétaudvaron.

2019-ben szobafestő-, szakács-, 2020-ban szakács- és burkoló-, 2021-ben burkolóképzést szervezett az Intézet a fogvatartottak számára. A látogatás idején az oktatás elektronikus formában folyt, a szakkörök és foglalkozások bővítésére sajnos nem volt lehetőség²¹. 4 fogvatartott elvégezte a szakácsképzést, további 8 fő vett részt a burkolóképzésben²².

5 fő fogvatartott volt munkára kötelezve, a letartóztatottakat nyilatkozat alapján foglalkoztathatták. Összesen 24 fő fogvatartott vett részt a költségvetési munkáltatásban, ebből a konyhán 10 fő, a házi műhelyben 10 fő, takarítóként 3 fő és raktárosként 1 fő dolgozott.

A fogvatartottak kifogásolták, hogy korábban a női fogvatartottak is dolgozhattak, de a látogatás idején – elmondásuk szerint – erre nem volt lehetőség, csak a 2x30 órás EFOP-programban vehettek részt. Szabadidejükben rajzolhattak, filmet nézhettek és arra készítették fel őket, hogy szabadulás után hogyan szerezhetnek munkát.

Az Alaptörvény XV. cikkben kifejtett megkülönböztetés tilalmával összefüggő visszásságot okozott, hogy a női fogvatartottak nem vehettek részt a munkáltatásban.

¹⁹ Önértékelő jelentés (2020) 3. o.

²⁰ Önértékelő jelentés (2020) 4. o.

²¹ Önértékelő jelentés (2020) 4. o.

²² Önértékelő jelentés (2020) 4. o.

2.9. Élelmezés

Az Intézet figyelembe vette a fogvatartottak egészséges és/vagy vallása miatti speciális étkezési szükségleteket. Ennek megfelelően 17 fő sertéshúsmentes és 1 fő vegetáriánus ételt kapott. A fogvatartottak – a parancsnok tudomása szerint – elégedettek voltak az élelmezéssel, ízlett nekik a koszt. 8 hetes rendszerben változik a fogvatartottak ebédje, amelyet egy dietetikus és az élelmezésvezető is folyamatosan felülvizsgál. A Ramadán idején 2020-ban és 2021-ben is gondoskodott az Intézet a speciális étkezési szükségletek teljesítéséről.

A fogvatartottak szerint az étel minősége nem volt jó. A fogvatartottak elmondták, hogy a rizsben csontdarabokat találtak. Egy fogvatartott arról számolt be, hogy a kenyérben harapott rá valamire, amitől állítólag letörött a foga. A fogvatartottak szerint kaptak joghurtot, sajtot és kefirt. Egy várandós fogvatartott további élelmiszereket is kapott az alapételeken kívül.

A fogvatartottak a kiétkezés során – csütörtökönként – vásároltak élelmiszereket, ha igényelték.

Az Alaptörvény III. cikkében kifejtett megalázó bánásmód tilalmának érvényesülését veszélyeztetheti, ha a fogvatartottak számára biztosított étel elkészítésének minősége nem megfelelő.

Az NMM felhívja az Intézet vezetésének figyelmét a fogvatartottaknak biztosított étel minőségének folyamatos ellenőrzésére.

2.10. Egészségügyi és pszichológiai ellátás

Egy szerződéses orvos foglalkozott a fogvatartottak egészségügyi ellátásával, aki heti négy alkalommal (hétfő, kedd, csütörtök és péntek) volt elérhető. A személyi állomány tagjai számára egy másik orvos volt elérhető, heti egy alkalommal. Az orvosok mellett egy főápoló és 3 egészségügyi szakasszisztens dolgozott az Intézetben.

A sürgős ellátást igénylő fogvatartottakat a városi orvosi ügyeletre szállították. A befogadás után 72 órán belül megtörtént az orvosi vizsgálat is, de ez a hosszú hétvégék miatt csúszhatott.

Heti két órában a szerdai napokon volt fogászati rendelés, megosztva a fogvatartottak és a személyi állomány tagjai között.

Az Intézetben egy szakpszichológusi végzettséggel rendelkező pszichológus dolgozott, aki Kaposvárott és Pálhalmán is ellátott feladatokat. A befogadásnál prediktív mérőeszköz (PME) alapján sorolta be a fogvatartottakat, hogy veszélyeztetettnek minősülnek-e. A pszichológus látta el a személyi állomány tagjainak alkalmassági felülvizsgálatát is. A személyi állomány két tagjánál volt indokolt a pszichológusi szupervízió.

A pszichológus 2017 márciusa óta dolgozott az Intézetben, tanácsadó szakpszichológusi képzettséggel is rendelkezett. A fogvatartottakat és a személyi állomány pszichológiai vizsgálatát ellátta. A szomszédos megyei bv. intézetekkel (Baranya, Somogy és Tolna vármegye) agglomerációs ellátás²³ valósult meg.

A fogvatartottak befogadását és egyéni meghallgatását végezte. A befogadástól számított 8 napon belül kellett meghallgatnia a fogvatartottakat. Tekintettel arra, hogy a fogvatartottak rövid ideig tartózkodtak az Intézetben, sokszor már az egészségügyi befogadás során felkereste a fogvatartottakat a pszichológus.

A beszélgetés során felmérte, hogy pszichiátriai kezelés alatt állt-e a fogvatartott, illetve szuicid veszély fennállt-e a páciensnél. Amennyiben szuicid veszélyeztetettséget állapított meg egy fogvatartottnál, célszállítással vitték az IMEI-be. Tapasztalata szerint a külföldi fogvatartottakra nem volt jellemző a pszichiátriai betegség.

²³ Ld. az agglomerációs körzetek felosztását. <https://bv.gov.hu/hu/node/5578>

A pszichológus különös figyelmet fordított a külföldi fogvatartottakra. Angoltudásával gyakran segítette a fogvatartottaknak a kapcsolattartás intézésében és dokumentumok kitöltésében és fordításában.

Csoportos foglalkozást nem tartott, mivel a letartóztatott fogvatartottak csak rövid ideig tartózkodtak az Intézetben és így nem alakulhatott ki hosszú távú elköteleződés. Főleg egyéni foglalkozásokat, szupportot tartott a fogvatartottak részére. Változó volt, hogy naponta hány fogvatartottat hallgatott meg, a látogatás előtti napon például 7 főt fogadott be és 3 veszélyeztetett személlyel beszélt.

A szuicid és pszichés egyensúlyvesztés (szerhasználó, önkárosító, hosszú időtartamú szabadságvesztés) miatt veszélyeztetett fogvatartottakról listát vezetett. A szuicid hajlamú fogvatartottakat hetente, a pszichés egyensúlyvesztés miatt veszélyeztetetteket havonta hallgatta meg.

A pszichológus tapasztalata szerint a pandémia alatt nem volt pánik a fogvatartottak körében, a koronavírusról védve érezték magukat az Intézetben.

A fogvatartottak orvosi és pszichológiai ellátásával kapcsolatban a jelentés nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszasságot.

2.11. A személyi állomány létszáma

Az NMM arról kért tájékoztatást, hogy az egész országban tapasztalható általános fogvatartotti létszám bővülése együtt járt-e az Intézetben dolgozó személyi állomány létszámának bővülésével. Az Intézet vezetősége kifejtette, hogy nem bővült a személyi állomány létszáma, de ez nem érintette a feladatellátás végrehajtását.

A biztonsági osztály 48 státusza közül – a látogatás idején – 2 segédelőadói (műveleti), 3 biztonsági felügyelői hely volt betöltetlen. A büntetés-végrehajtási osztály összes helye be volt töltve. A személyi állományi feltöltöttsége 95,6%-os volt²⁴. 2019-hez képest bővült a biztonsági osztály feltöltöttsége 2020-ra. 2019-ben az éves aktív létszám átlaga 34 fő volt, míg 2020-ra ez 43 főre nőtt²⁵.

A biztonsági osztályon tapasztalható munkaerőhiány miatt az egészségügyi szakterület dolgozói is biztonsági feladatokat láttak el alkalomszerűen, így pl. ruházatátvizsgálat, felsőtest vizsgálatot kellett végezniük. Negatívan hatott a fogvatartottakkal kialakított bizalmi kapcsolatra, amikor „egészségügyi dolgozókból őrre váltottak”. E helyzetnek egyetlen „előnye” volt, hogy a fogvatartottakkal több alkalommal találkozhattak, akik ilyenkor is jelezheték, ha problémájuk volt.

A CPT álláspontja szerint az orvosok [és tágabb értelemben az egészségügyi dolgozók is] a börtönben a fogvatartottak házi orvosának szerepét töltik be, és a fogvatartottak egészségének és jólétének megtartásában nagyon fontos, hogy biztosított legyen a pozitív orvos-beteg viszony²⁶.

Rámutatott a CPT arra is, hogy amennyiben az őrség létszáma nem elegendő, akkor a biztonság és a rend fenntartásához jelentős mennyiségű túlmunkára lehet szükség. Ez a helyzet a dolgozókra erős stresszhatást gyakorol és kiegészítésre vezethet²⁷. Mindez hatással lehet a fogvatartottakkal való bánásmódra, a tolerancia csökkenésével járhat.

Az Alaptörvény III. cikkében kifejtett megalázó bánásmód tilalmába ütközik, továbbá rendkívül gyengíti az egészségügyi dolgozók és a fogvatartottak közötti viszonyt, ha az egészségügyi szakterület dolgozóinak a biztonsági osztály hatáskörébe tartozó feladatokat kell végrehajtaniuk.

²⁴ Önértékelő jelentés (2020) 3. o.

²⁵ Önértékelő jelentés (2020) 11. o.

²⁶ CPT 21. általános jelentés [CPT/Inf (2011)28] 62. pont.

²⁷ CPT 11. általános jelentés [CPT/Inf (2001)16] 26. pont.

2.12. A személyi állomány képzése

A COVID-helyzetre tekintettel 2021-ben elsősorban online oktatásokat és képzéseket tartottak meg. A személyi állomány tagjai az alábbi online oktatásokon vett részt:

- Korrupció megelőzése – érzékenyítés,
- Az információbiztonság lélektana,
- IT biztonság,
- Informatikai kompetenciafejlesztés az irodai alkalmazások terén,
- Mobil eszközök hivatali használata.

2021 szeptemberében két alkalommal már személyes jelenléti oktatás tartására is lehetőség nyílt.

Az Európai Börtönszabályok 81.2 pontja szerint biztosítani kell, hogy a személyi állomány valamennyi tagja tudását és szakmai képességét megfelelő időközönként szervezett szakmai továbbképzések segítségével fenntartsa és fejlessze. A Mandela Szabályok 75.3 pontja szerint szintén biztosítani kell a személyi állomány folyamatos képzését.

Az NMM fontosnak tartja, hogy a személyi állomány oktatásában folyamatosan helyet kapjanak az emberi jogok védelmével összefüggő és a nemzeti megelőző mechanizmus munkáját bemutató képzések.

3. Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus 2021. október 13-án látogatott a Tolna Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe (a továbbiakban: Intézet). A látogatás a koronavírus-járvány megelőzésével összefüggésben tett intézkedésekre fókuszált, és számba vette a fogvatartottak egészségügyi, pszichológiai ellátását és a kapcsolattartási lehetőségeket.

A vizsgálat időpontjában a 100 fő befogadására alkalmas Intézetben 97 fogvatartott volt elhelyezve, a telítettség 97%-os volt. A látogatás napján 45 külföldi fogvatartott tartózkodott az Intézetben.

2019-ben számos felújítás ment végbe az Intézetben, így többek között az intézeti konyha, közösségi helyiségek és zárkák újultak meg. A látogatáskor nem volt COVID-fertőzött az Intézetben. A fogvatartottak közül az első oltást 116 fő, a második oltást 91 fő, a harmadik oltást összesen 17 fő kapta meg. A személyi állomány mintegy 79%-a be volt oltva.

A koronavírus-járvány miatt a körszállítás szünetelt, ehelyett célszállításokat hajtottak végre és előnyben részesítették a távmeghallgatást.

A fogvatartottakat 1-12 férőhelyes zárkákban helyezték el. A fűtés és melegvíz-ellátás biztosított volt a zárkákban. A női fogvatartottak azt panaszolták, hogy az Intézet vezetősége nem engedélyezte a hajszárítást. Az NMM megállapította, hogy ez a testi és lelki egészséghez való joggal összefüggő visszasságot okozott.

A külföldi fogvatartottak azt kifogásolták, hogy nem tudtak érdemben kommunikálni a személyi állomány tagjaival, ezért más fogvatartottak segítségét kérték a tolmácsoláshoz. Többen emiatt inkább nem is mondták el a gondjukat, nehogy a tolmácsoló fogvatartott tudomást szerezzen a problémáikról. Az NMM álláspontja szerint ezen körülmények a megalázó bánásmód tilalmába ütköztek.

A fogvatartottak többsége a Skype-os kapcsolattartást vette igénybe. A másik legnépszerűbb kapcsolattartási forma a telefonhívás volt. A letéti pénzzel nem rendelkező fogvatartottak számára az Intézet havonta 3x5 perc telefonálási lehetőséget biztosított. A látogatófogadások száma rendkívül alacsony volt.

A női fogvatartottak arra panaszkodtak, hogy nem vehettek részt a munkáltatásban. Az NMM ezzel kapcsolatban a megkülönböztetés tilalmával összefüggő visszásságot állapított meg.

A biztonsági osztályon tapasztalható munkaerőhiány miatt az egészségügyi osztály dolgozói arról számoltak be, hogy alkalmoszerűen biztonsági feladatokat (pl. ruházátvizsgálat) kellett végrehajtaniuk. Negatívan befolyásolja az egészségügyi személyzet és a fogvatartottak közötti bizalmi viszonyt, ha az egészségügyi személyzet biztonsági feladatokat lát el. Az NMM álláspontja szerint mindez a megalázó bánásmód tilalmába ütközött.

4. Ajánlások

A látogatás megállapításaival összefüggésben az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem az Intézet parancsnokát, hogy*

1. biztosítsa a fogvatartottak számára a hajszárítás lehetőségét;
2. tegyen intézkedéseket annak érdekében, hogy a külföldi fogvatartottak érdemben tudjanak kommunikálni a személyi állomány tagjaival;
3. törekedjen a női fogvatartottak munkáltatásba való bevonására;
4. intézkedjen, hogy az egészségügyi szakterület dolgozói ne végezzenek a biztonsági szakterület hatáskörébe tartozó feladatokat.

Budapest, 2023. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet

1. kép Emeletes ágyak egy zárkában

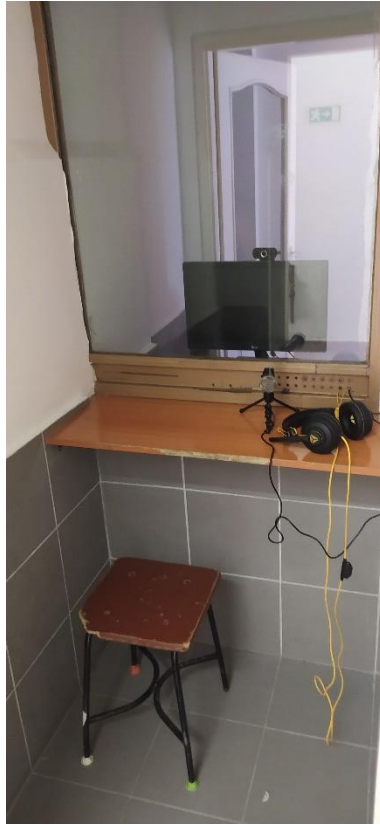
2. kép Sétaudvar

3. kép Elkülönített sétabox

4. kép Sétaudvar

5. kép Skype helyiség

6. kép Távtárgyaló

7. kép Tetőtéri konferenciaterem